

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

An possit concedi dispensatio de non communicando in Paschate? parag.

2

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

concedere ejusmodi facultatem, nisi hic, & nunc Summus ipse Pontifex, causis expensis, expressè concedat, non autem id remitti cui-cumque pro dicta necessitate morientium.

*a Delugo
in Resp.
Mor. lib. 1.
dub. 10.
nu. 2.*

4. Post hæc scripta incidi in Respon-
soria Ioannis Delugo *a* negantis cum
Suario, posse dari Sanctissimum Sanguinem
moribundo non potenti Sacram Hostiam de-
glutire.

5. Addo duo: Primum, in eo casu posse in-
firmo non potènti siccam hostiam absumere,
tradi exiguam particulam hostiæ consecratæ
intinctam vino non consecrato, nam sic faci-
le posset eam deglutire, & ex alia parte pro
Viatico non requiritur jejunium rigorosum
naturale, &c.

*b Leand.
l. c. qu. 30.*

6. Secundum, non propterea *b* prohiberi,
laicum assumere Calicem, si fortè mortuo
Sacerdote esset periculum, ne indignè Sa-
cer sanguis tractaretur ab Hæreticis, vel ne
verteretur in acetum, vel ne, casu projectus
in terram, non esset Sacerdos, qui posset lam-
bere, vel sumere. Nam tunc reverentiâ ipsa,
Sacramento debita, de jure naturæ requirit,
etiam à laico posse reverenter absumi. Qua
dispositione animi vide in Opusc. *c* nostro de
Communione.

*a In opus.
de comm.
toto c. 2.*

§. II.

*An possit concedi dispensatio De non communi-
canda in Paschate?*

I. Narrabo, ut id explicem, casum olim
mihi propositum. Versabar Agrigenti
ob quadam nostri ordinis negotia, ab Emi-
nentissimo Cardinali Rodolfo, per id tempus
Agrigentino Episcopo, expedienda; Dies er-
rant, quibus feriæ Paschales celebrabantur;
Quando ex vicinis oppidis quidam Diœcesan-
us Agrigentum accessit, postulans ab Epif-
scopo, vel Dispensationem non communican-
di in Paschate, vel communicandi non jeju-
se. Asserebat enim ex medicorum scripto te-
stimonio, se non posse absq; notabili, ac gra-
vissimo vitæ periculo, vel paucas horas sine
nova cibi assumptione transigere. Quare, aut
Communionem eo Paschali tempore omittere,
aut cibatum communicare oporteret. Magna
exorta est disputatio in Episcopi aula inter il-
los, sive Theologos, sive Canonistas, qui
Cardinali assidebant, atque inter eos

debere huic concedi facultatem communi-
candi non jejunum, ut Præcepto de Commu-
nionem Paschali satisfaceret, aliquibus contra
contententibus, satius fore, si concederetur
dispensatio non communicandi, ne scilicet
violaretur præceptum tam antiquum, & tam
debitum reverentiæ hujus Sacramenti de Co-
municando jejunæ. In tâta perplexitate, quod-
nam ex duobus hisce præceptis, prævaleret,
quodque alteri cedere deberet, dubitatum per
plures horas fuit. Ecce autem cuidam ex illis
menti occurrit hominem è Societate JESU
per eos dies Agrigenti commorari; quare id
aliis suggestit, qui communi consensu Reve-
rendum Archidiaconum Don Joannem Gi-
stifum, in cujus ego domo exceptus hospita-
bar, à me sciscitatum miseram, quid ego de il-
la quaestione sentirem. Equidem fateor, me
tunc satis juvenem, nec valdè in ejusmodi
moralibus quaestionibus instructum, hæsisse
ad postulatam. Verum, (ut solet in subitis ca-
sibus) non quidem ingenium, (quod admo-
dum tenuè mihi inesse animadverto) sed res-
pondendi necessitas viam aperuit ad satisfa-
ciendum postulantibus satis expeditam. Ita-
que respondi, mihi videri, in proposito casu E-
minentissimum Dominum neutrum ex dictis
præceptis posse, vel debere dispensare, cum ut-
rumque probè valeat ab infirmo illo Diœce-
sano factum tectum custodiri. Poterit enim is
prædicta fame, nec alia (ut idem ipse fateba-
tur) infirmitate laborans, aliquid cibi sumere
ante mediam noctem, & post unam, vel alte-
ram sequentis diei communicare, cum jam
sit, quoad sequentem illum diem satis, super-
que jejunus. Plausum dedit, etiam manibus,
nec solum voce, ad responsum Archidia-
conus. Et, O, quam quam bellè, inquit, & ex-
peditè utriusque præcepto satisfactum est, quo-
rum neutrum Eminentissimus Cardinalis dis-
pensare meritò hætenus recusavit. Sic ille,
nec amplius, tum ipse, tum alii de ea quaestio-
ne (cuiam facilius ex illis duobus præceptis
dispensationem concedi, liceret) fuere sol-
liciti.

2. Porro ego illi plausui nihil ardens, eru-
bui, non, ut putavit Archidiaconus, ob con-
ceptam ex dato plausu modestiam, sed pro-
pterea, quod quaestionem illam, ut de ea erat
directa postulatio, si fortè amplius institeret,
evolvere, nescivissem. Quare refedit animo
propositum, ubi opportunitas librorum mihi
suppe-

suppereret, diligenter perferendi, eequidnam Doctores de illa decernerent. Verum, ut in similibus sit, cum aliis fuisset distractus negotiis, studiisque, à mente profus excidit penitusque refrigit ardens illud inquirendi desiderium: nunc verò, dum post triginta quinque ferè annos hæc scribo, in mentem tempestivè redit antiquum illud propositum, auremque vellicat, ut breviter in lectorum gratiam id meo more discerem.

3. Præmittendum est, præceptum assumendi Eucharistiam jejune, esse totum Ecclesiasticum, ut docent omnes communi calculo Theologi, a communicandi vero in Paschate esse partim Ecclesiasticum, sed ex origine, Divinum: quatenus scilicet CHRIS-

TUS Dominus præceptum adultis dedit communicandi aliquoties in vita, (nec solum semel, ut aliqui minus probabiliter putant) in illis verbis: *Nisi manducaveritis Carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.*

Sed quia tempus non determinavit, ideo Ecclesia suo præcepto prædictum tempus pro adultis designavit, affixitque Paschalibus feriis. Ex his jam colligis, urgentius, ac fortius præceptum esse de communicando in Paschate, quam de communicando jejune.

4. His habitis, dico Primò, Summum Pontificem (nam mox de Episcopo) posse facilius dispensare præcepto de jejune communicando, quam præcepto de communicando in Paschate. Patet ratio ex dictis, quia in priorè dispensat in suo quidem, sed quod est Divino, ut ita dicam, immistum, nam propterea dotanda est limitatio, mox nu. 6. proferenda.

5. Est quidem rectè Delugo d. quærens, An Summus Pontifex obligetur communicare in Paschate, ait, probabile esse, quod si hanc legem Ecclesiasticam communicandi in Paschate, non omnino tolleret, quoad se, Pontifex, sed alteraret, quoad tempus, volendo, quod determinatio temporis quoad se, esset, pro aliqua vice, annus v. g. cum dimidio, non peccaret graviter utique, quia dispenseret in lege propria. Quasi dicat Delugo, potest Pontifex differre, non vero præceptum tollere, quia non potest tollere id, quod de præcepto Divino est.

6. Ex qua doctrina vides, Summum Pontificem posse quidem huic semper esurienti Fideli, de quo loquimur, ne jejunos

communiceet, dispensare, dispensat enim in proprio, id est, Ecclesiastico præcepto, ut aliquando Carolo V. dispensasse, etiam de votivis causa, dixi ex Famiano in Opusc. de Comm. c. 2. §. 8. nu. 46. At vides insuper non posse eundem Summum Pontificem dispensare, ut nunquam communiceet, quia dispenseret in præcepto Divino: solum enim potest, ut communionem pro aliquo tempore differret, quia sic dispenseret, ut dictum est, in Ecclesiastico.

Dico Secundò. Episcopum non posse dispensare, ne quis non jejunos communiceet, multò minùs propter prædictam originem à præcepto Divino, ne quis communiceet in Paschate. Ratio est, quia hæc sunt præcepta totius Ecclesiæ à Conciliis, Summoque Pontifice impostis, in quibus nihil potest Episcopus, qui est Papa inferior, ut est omnium vulgata doctrina, nisi fortè in aliquibus legibus, quarum dispensationis necessitas frequenter occurrit, ut in legibus de jejunio Ecclesiastico, de laborando diebus testivis, &c.

Tunc enim potestas dispensandi conceditur Episcopis ob bonum, ac suaverè regimen Fidei.

Cum ergo necessitas dispensandi in duobus præceptis, de quibus præsens est disputatio, rarissime occurrat, Episcopis integrum non est dispensare, & Eminentissimus Cardinalis Rodolphus, eam dispensationem meritò concedere, recusabat.

9. Sed fac, hominem illum continuato cibo indigentem, uti remedio modo allato communicandi post mediam noctem, sive per possibile, sive per impossibile nequaquam posse, omni ne remedio carebit?

10. Respondeo, Si prædictus in periculo mortis sit constitutus, jam poterit non jejunos per modum Viatici communicare: Si est sanus, jam tempus suppetit recurrendi ad Summum Pontificem, ut concedat saltem aliquoties, ut quamvis alias sanus, non jejunos communiceet. Si denique interim superveniant ferie Paschales, dum expectatur Pontificis rescriptum, ipse verò, nec est in periculo mortis, nec uti potest, (sicut tu Metaphysicè supponis) illò remedio comedendi ante mediam noctem, excusabitur à præcepto tunc adimplendo, tanquam ipsi tunc reddito moraliter impossibili, seque tunc gerere poterit, ac si esset in loco, ubi nullus est Sacerdos, nulla Eucharistia &c.

*c. Apud
Castrop. T.
p. Tr. de le-
gibus d.
Et apud
Dian. p. 7.
Tr. 10.
ref. 36.*

Atque hæc de Eucharistiæ Sacramento, in da à nostris Opusculis de Communionem, & præsentis tractatiuncula; cætera enim ad illud de Sacrificio Missæ.
pertinentia, lætè, ut sæpe monui, sunt peten-

FINIS DE EUCHARISTIA.

Laus Deo, Beatiss. Virgini, ac B. Aloysio.

LIBER QUINTVS.
DE
SACRAMENTO
POENITENTIÆ.

MEMINERIS, Lector, Me de hoc Sacramento in Opusculo Methodi Confessionis multa scripsisse. Ea igitur solum, quæ ibi locum non habuerunt, erunt hic nostro more, hoc est breviter explicanda.

CAPUT I.

Materia, Forma hujus Sacramenti, & Dispositio præsentis Tractatus.

Materia remota.

1. **M**ateria remota Sacramenti Pœnitentiæ a sunt peccata, non quidem materia, ex qua, sed circa quam illud versatur.
2. Porro nomine peccatorum non intelligimus nec peccatum originale, nec ea, quæ ante Baptismum fuerunt commissa, sed commissa post ipsius susceptionem; illa enim priora delet Baptismus, hæc Pœnitentia, quæ propterea appellatur à Patribus *Secunda tabula post naufragium*. Peccatum fictionis, ut vocant Theologi, (quod est illud, quo quis adultus sine debito dolore peccatorum à se commissorum, ad Baptismum fortè accedit, vel accedit cum voluntate aliquod peccatum mortale committendi) est etiam materia hujus Sacramenti Pœnitentiæ, unde in Confessione Sacramentali explicandum, ut alibi latius probatum à nobis est in Tractatu Theologico de Sacramentis, quia hæc peccaminosa fictio consummatur in aliquo posteriori à Baptismo; prius enim intelligi debet Baptismus constitutus, & deinde ejusdem prava

susceptio; Quamvis igitur voluntas malè suscipiendi præcedat Baptismum: unde hæc non est materia Pœnitentiæ; ipsa tamen mala susceptio Baptismum consequitur, ac materia Pœnitentiæ esse potest, & debet.

3. Peccata mortalia, alias confessa, & ritè absoluta, ut item peccata venialia, sunt materia quidem sufficiens, & idonea hujus Sacramenti, sed non necessaria; illa enim jam remissa supponuntur, hæc verò possunt aliis modis remitti.

Materia Proxima.

4. Materia proxima sunt actus pœnitentiæ, hoc est oris Confessio, Cordis contritio, Satisfactio. Et cordis quidem Contritio non est solitariè accipienda, sed ut sensibilis sit per Confessionem. Satisfactio autem non est pars essentialis, sed integralis, pertinens ad ejus perfectionem, nec ita tamen, ut est cor, & caput in homine, sine quibus persistere homo, nullo modo potest, sed ut pedes, & manus, quæ sunt partes hominis integrales secundario: potest enim hoc Sacramentum, quoad essentialitatem, & quoad principales partes, consistere sine Satisfactione, ut ostendit perpetua Ecclesiæ praxis, qua absoluitur morti proximus, quando nullam suscipere pœnitentiam, valet, per quam satisfaciatur.

Forma